

Verlengd Private Aansluiting – Aansprakelijkheid

Dit document staat stil bij het risico op een succesvolle aansprakelijkheidsstelling van de gemeente door het toestaan van VPA. Ook wordt ingegaan op het reduceren van het risico op aansprakelijkheid door het te voeren handhavingsbeleid van de gemeente, ongeacht of VPA wel of niet is toegestaan.

Rol gemeente: zorg dragen voor veilige openbare ruimte

Gemeenten dragen zorg voor de inrichting van de openbare ruimte, en dus ook voor een veilige openbare ruimte. De vraag is tot hoever die verantwoordelijkheid reikt. Wanneer het gaat om het beheer van de (inrichting van de) weg, moet de risicoaansprakelijkheid worden beoordeeld aan de hand van de maatstaven in het Wilnis-arrest, waarin het ging om de aansprakelijkheid van een waterschap voor schade veroorzaakt door een in haar beheer zijnde gebrekkige kade (HR 17 december 2010, ECLI:NL:HR:2010:BN6236).

Een wegbeheerder is verantwoordelijk voor schade als die schade het gevolg is van een gebrek aan een weg. De weg is gebrekkig als hij niet voldoet aan de verwachtingen die je in die situatie mag hebben. Denk hierbij aan verschillende weer- en lichtomstandigheden. Het gaat erom of de weg, gezien het gebruik en de bestemming, veilig genoeg is om ongelukken te voorkomen. Hierbij is ook belangrijk hoe groot de kans op ongelukken is en welke onderhouds- en veiligheidsmaatregelen mogelijk en redelijk zijn. Deze regels lijken op de Kelderluikcriteria, die helpen bepalen of iemand verantwoordelijk is voor het creëren van een gevaarlijke situatie.

De wegbeheerder moet er rekening mee houden dat weggebruikers niet altijd voorzichtig zijn, maar mag wel verwachten dat ze goed om zich heen kijken. In Nederland is het niet makkelijk om een wegbeheerder verantwoordelijk te houden voor letsel of schade. Gebruikers van de openbare ruimte moeten zelf goed opletten. Wat precies de veiligheidseisen zijn voor het gebruik van de weg, is niet duidelijk op te maken uit de rechtspraak. In ieder geval mag de laadinfrastructuur geen gebreken bevatten, zoals los rondslingerende kabels, openstaande kastkleppen en andere potentieel gevaar scheppende situaties.

Wat zijn de kelderluikcriteria?

Aan de hand van de Kelderluikcriteria wordt bepaald of er sprake is van het onnodig in het leven roepen van een groter gevaar voor een ander dan waarop een normaal mens bedacht moet zijn, en daarmee een onrechtmatig handelen. De Kelderluikcriteria zijn:

- Hoe groot is de kans dat iemand onoplettend of onvoorzichtig zal zijn?
- Hoe groot is de kans op het ontstaan van een ongeval?
- Hoe ernstig kunnen de gevolgen zijn?
- Hoe bezwaarlijk is het om veiligheidsmaatregelen te nemen ter voorkoming van een ongeval?

Als in een bepaalde situatie voorzienbare risico's op ongevallen bestaan met mogelijk ernstige gevolgen, en deze ongevallen met relatief eenvoudige middelen zijn te voorkomen, is degene die de situatie in het leven heeft geroepen en/of in stand laat, aansprakelijk als hij niet die maatregelen heeft getroffen die redelijkerwijs van hem hadden mogen worden verwacht.

Bron: <https://www.centraalbeheer.nl/zakelijk/artikelen/kelderluikarrest>

Aansprakelijkheidsrisico's bij VPA

Door advocatenbureau Pels Rijcken is advies opgesteld over aansprakelijkheidsrisico's bij VPA in de openbare ruimte ([zie hier](#)). Dit advies duidt de aansprakelijkheid van de gemeente in het geval dat er VPA voorkomt in de openbare ruimte. Uit het adviesrapport komt naar voren dat de gemeente altijd verantwoordelijk is om te handhaven op het bestaand beleid, ongeacht of deze VPA toestaat (onder voorwaarden) of niet toestaat.

Concreet zijn er meerdere mogelijkheden om de algemene zorgplicht goed in te vullen en hiermee het aansprakelijkheidsrisico te verlagen. Op hoofdlijnen zijn dit: Informatievoorziening, beleidsvorming en handhaving. Idealiter zet een gemeente op alle drie deze sporen in – echter is dit momenteel zeker nog niet de praktijk. Deze drie mogelijkheden worden hieronder nader toegelicht. Belangrijk om te benoemen is dat deze gelden ongeacht of VPA is toegestaan, want altijd blijft voor de gemeente de zorgplicht gelden.

Informatievoorziening

Zorg voor duidelijke en actieve communicatie over het beleid van het gebruik van VPA.

- Betrek bewoners bij de beleidsvorming rondom het onderwerp VPA. Als je inwoners actief betrekt bij de besluitvorming rondom VPA, en mede op basis daarvan VPA toestaat, kan je

daarmee aantonen dat je als gemeente met je VPA-beleid tegemoetkomt aan een wens vanuit de maatschappij.

- Richt bijvoorbeeld een webpagina in waarop het VPA-beleid is toegelicht. Als het beleid is om VPA wel toe te staan, geef dan aan onder welke voorwaarden en wat de consequenties zijn bij strijdig gebruik.
- Communiceer via sociale media over het VPA-beleid inclusief verwijzing naar de webpagina.
- Plaats een toelichting van het VPA-beleid in de lokale krant.
- Flyer in wijken waar veel VPA voorkomt, en/of waar veel VPA op een strijdige manier worden gebruikt of waar het gebruik van VPA niet is toegestaan.
- Informeer gericht groepen die mogelijk een hoger risico lopen op ongevallen door VPA; denk aan verzorgingshuizen.
- Informeer lokale autodealers over het beleid. Bij aanschaf van een elektrische auto kunnen zij dit meegeven aan de koper van de betreffende elektrische auto.
- Organiseer een mailinglist met alle inwoners die gebruik maken van een VPA om hen periodiek te wijzen op het belang van veilig gebruik van de VPA.

Opstellen en uitvoeren van beleid

Het op duidelijke wijze vastleggen van het wel/niet toestaan van VPA en ook vooral de voorwaarden waaronder VPA worden toegestaan om aansprakelijkheidsrisico's te minimaliseren.

Denk hierbij aan het goed inregelen van de VPA-oplossingen in de lokale wet- en regelgeving. Dit zorgt voor de juridische grondslag en verlaagt het risico op aansprakelijkheid. Zie hiervoor document [VPA - Beleid en Regelgeving](#) in de map Handreiking VPA. Het **niet maken** van beleidskeuzes, en het daarmee voeren van een gedoogbeleid, vergroot het risico op een succesvolle aansprakelijkheidsstelling.

Ook in de uitvoering van het beleid worden keuzes gemaakt met een impact op het aansprakelijkheidsrisico. Zo is het van belang om goed vast te leggen welke VPA op welke locatie is gerealiseerd en/of wordt gebruikt. Het is dus bijvoorbeeld niet wenselijk om kabelmatten zonder meldingsplicht toe te staan. Informatie over aantallen en locatie van de VPA helpt om het aansprakelijkheidsrisico van de gemeente in te schatten, maar helpt ook bij het gericht handhaven op correct gebruik.

Handhaving

Handhaven is een essentieel middel om het risico op aansprakelijkheid te verlagen. Met dit middel toon je aan dat je als gemeente inzet om te voldoen aan je zorgplicht voor de openbare ruimte. Handhaving wordt steeds belangrijker naarmate de VPA (al dan niet toegestaan) vaker in het straatbeeld verschijnt (zie ook het advies van Pels Rijcken). Bijvoorbeeld: Als er in een straat 20 kabelmatten achter elkaar liggen, en je voert hier als gemeente een passief gedoogbeleid op, dan sluit je je ogen voor je zorgplicht.

Zoals hierboven al is benadrukt: Handhaving is zowel belangrijk wanneer VPA níét worden toegestaan als wanneer deze wél worden toegestaan. In situaties waarin de VPA wél wordt toegestaan, is handhaving op het gebruik van niet-toegestane varianten en controle op vergunning alsook op het correct gebruik van de wél toegestane varianten nodig. Zie afbeelding voor een voorbeeld van incorrect gebruik van een kabelgoot.

Om te kunnen handhaven, moet het beleid van VPA goed verankerd zijn in de lokale regelgeving. Daarbij is het van belang dat de handhavers daadwerkelijk kunnen optreden bij overtreding van het beleid. Wanneer een gemeente het gebruik van VPA niet toestaat, is dit in veel gevallen al geregeld in de Algemene Plaatselijke Verordening onder artikel 2:10. Dit artikel gaat in op de bruikbaarheid en veiligheid van de weg. Beargumenteerd kan worden dat een VPA in strijd is met dit artikel.



Het handhaven kan op verschillende manieren en niveaus worden ingericht. Dit is onder meer afhankelijk van de beschikbare handhavingscapaciteit en de bereidheid vanuit de gemeente om een bepaald aansprakelijkheidsrisico te accepteren. De vijf varianten hieronder zijn in oplopende volgorde van gevraagde inzet in relatie tot de vermindering in aansprakelijkheidsrisico. Oftewel: Optie A is een minimale variant (weinig inzet, weinig vermindering in aansprakelijkheidsrisico), optie E is een maximale variant (relatief veel inzet, grotere vermindering in aansprakelijkheidsrisico).

- a. Niet op handhaven: geheel niet handhaven op strijdige of illegaal geplaatste VPA (gedoogbeleid) zorgt voor een verhoogde kans op aansprakelijkheidstelling. Dit is de huidige praktijk in veel Nederlandse gemeentes.
- b. Beleid vormen voor handhaving: Neem in het handhavingsbeleid op welke type handhaving wordt toegepast. Onderbouw dit met beschikbare capaciteit, de kans op letsel en frequentie van meldingen. Ook als de beslissing is om niet te handhaven, is het goed om dit te onderbouwen en vast te leggen. Daarnaast is het belangrijk dat gehouden wordt aan het beleid wat je vormt. Met bovenstaande acties wordt het aansprakelijkheidsrisico verlaagd.
- c. Meldingen handhaven: Uitsluitend acteren bij meldingen vergt minimale inzet en verlaagt het risico op aansprakelijkheidstelling enigszins.
- d. Periodieke handhaving: Door bijvoorbeeld een aantal keer in een jaar een wijkronde te doen en de foutief of illegale VPA aan te schrijven, dit zorgt voor een actieve houding ten aanzien van de gemeentelijke zorgplicht.
- e. Actief handhaven: Hierbij wordt het hele jaar bij iedere gesignaleerde foutieve of illegale VPA aangeschreven. Dit is gunstig ten aanzien van het risico op aansprakelijkheidstelling omdat de gemeente aantoonbaar bezig is om haar zorgplicht te vervullen.

Het is aan de gemeenten zelf om invulling te geven op basis van de beschikbare capaciteit. Dit moet in verhouding staan met het risico en andere werkzaamheden die het handhavingsapparaat moet vervullen.